

dCIDOB 89. **OMC, èxit o fracàs.**

Què és l'OMC? Dades, estructura i funcionament

QUÈ ÉS L'OMC?

DADES, ESTRUCTURA I FUNCIONAMENT ►

L'Organització Mundial del Comerç (OMC) és l'únic òrgan internacional encarregat d'establir les normes que regeixen el comerç internacional; també és l'únic amb capacitat real per sancionar els països que incompleixin les regles. Es crea oficialment el gener de 1995, gairebé cinquanta anys després de la Conferència de l'Havana que havia d'establir l'Organització Internacional del Comerç (OIC).

L'OMC, com l'Acord General sobre Aranzels Duaners i Comerç (GATT) el qual integra i substitueix, funciona a base de conferències ministerials i de rondes de negociació (si les negociacions superen el marc temporal de les conferències), en les quals es prenen efectivament els acords. Actualment ens trobem enmig de la Primera Ronda de Negociacions, iniciada a la Conferència de Doha, i ja s'han celebrat cinc conferències ministerials: Singapur (desembre de 1996); Ginebra (maig de 1998); Seattle (novembre de 1999); Doha (novembre de 2000); i Cancún (setembre de 2003).

L'OMC és una organització internacional de caràcter permanent i amb una sòlida base jurídica, contràriament al GATT, que tenia un caràcter ad hoc i provisional. Així, mentre el GATT comptava amb "parts contractants", l'OMC està integrada per "membres".

Dades bàsiques

Fundació ► 15 d'abril de 1994 a Marràqueix (Marroc). Efectiva des de l'1 de gener de 1995

Seu ► Ginebra (Suïssa)

Membres ► 146 països (abril de 2003)

Òrgans directius ► Conferència Ministerial; Consell General; Secretaria

Director General ► Supachai Panitchpakdi (Tailàndia), des del 2002

Pressupost ► 155 milions de francs suïssos el 2003

Personal de la Secretaria ► 560 persones

FUNCIONS ►

- Administrar i aplicar els acords comercials de l'OMC.
- Ser un fòrum per a noves negociacions comercials.
- Mitjançar per resoldre les diferències comercials.
- Supervisar les polítiques comercials nacionals dels seus membres.
- Oferir assessoria tècnica als països en desenvolupament.
- Cooperar amb altres organitzacions internacionals.

La base de funcionament està constituïda pels acords de l'organització, que són negociats i signats per la majoria dels països membres que participen en el comerç mundial. Aquests acords són essencialment contractes que estableixen les normes jurídiques fonamentals del comerç internacional i obliguen els governs a mantenir-se dins dels límits del conveni.

PRINCIPIS ►

- Principi de Nació Més Afavorida: Vol dir que no hi pot haver un tracte preferencial o discriminació entre els membres.
- Tractament Nacional: Implica que no es pot discriminar entre béns i serveis nacionals i estrangers.
- Compromís únic: Suposa que la negociació és un paquet indivisible de compromisos i que no es poden prendre decisions de manera separada entre aquests.
- Tractament especial i diferenciat: Significa una excepció al principi de Nació Més Afavorida, ja que reconeix la necessitat d'aplicar un tractament especial als països del Sud. Aquest principi, però, es redueix a facilitar períodes de transició més llargs per a l'execució dels acords de l'OMC, ja que les normes són les mateixes que per als països industrialitzats.

PRINCIPALS ACORDS ADMINISTRATS ▶

▶ **Acord General sobre Aranzels Duaners i Comerç (GATT) de 1994** ▶ Continua regulant, com ho ha fet sempre, el comerç de mercaderies. La versió actualitzada de l'acord s'anomena "GATT 1994".

▶ **Acord General sobre el Comerç de Serveis (AGCS, o GATS en les sigles en anglès)** ▶ Primer conjunt de regles multilaterals, jurídicament obligatòries, que regeixen el comerç internacional de serveis.

▶ **Acord sobre els Aspectes dels Drets de Propietat Intel·lectual relacionats amb el Comerç (ADPIC, o TRIPS, en anglès)** ▶ Regula temes relacionats amb la propietat industrial (invencions, patents, marques, etc.) i els drets d'autor (obres literàries, artístiques, musicals, cinematogràfiques, etc.). En aquest acord s'inclouen temes com les patents sobre els medicaments o les anomenades patents de vida.

▶ **Acord sobre les Mesures en Matèria d'Inversions Relacionades amb el Comerç (MIC)** ▶ Vol assegurar que tots els països estiguin subjectes a les mateixes normes respecte a la utilització de certes mesures en matèria d'inversió, les quals poden ser la causa de la distorsió comercial.

▶ **Acord sobre Agricultura (AoA)** ▶ Un dels més polèmics i difícil d'aplicar. Es basa en els anomenats tres pilars: accés al mercat, suport interior i subsidis a l'exportació. Els estats membres de l'OMC es comprometen a incrementar l'accés al mercat, com també a reduir el suport domèstic i les despeses dels subsidis a l'exportació. L'AoA també inclou referències a aspectes no comer-

cial, com la seguretat alimentària, el medi ambient i el tractament diferencial i especial dels països en desenvolupament.

▶ **Acord sobre l'Aplicació de Mesures Sanitàries i Fitosanitàries (MSF)** ▶ Estableix unes regles bàsiques per tal de protegir la vida i la salut de les persones i els animals, com també preservar els vegetals. Aquest acord es centra en les mesures relatives a la innocuïtat dels aliments i és aplicable a totes les mesures sanitàries i fitosanitàries que poden afectar, directament o indirecta, el comerç internacional.

▶ **Acord sobre el Tèxtil i els Vestits (ATV)** ▶ Substitueix l'anterior Acord Multifibres negociat per primera vegada el 1973. L'ATV posa una data fixa, l'any 2005, per reintegrar aquest sector al comerç internacional, ja que des del 1962 estava sotmès a règims especials fora de les normes del GATT.

▶ **Acord sobre Salvaguardes** ▶ Les mesures de salvaguardes poden ser adoptades pels membres de l'OMC per tal de restringir temporalment les importacions d'un producte, i així protegir una branca de producció nacional específica que es veu amenaçada per l'augment d'importacions d'un tipus de producte de la mateixa branca. Aquest acord estableix terminis per totes les mesures de salvaguarda ("clàusula d'extinció").

▶ **Acord sobre Subvencions i Mesures Compensatòries** ▶ Per primera vegada s'acorda una definició de subvenció en l'àmbit internacional. Aquest acord sotmet a disciplina la utilització de subvencions i reglamenta les mesures que els països poden adoptar per contrarestar els efectes de les subvencions.

PRESA DE DECISIONS ▶

Les decisions en l'OMC es prenen normalment per consens, entre els governs de tots els països membres, i en el seu defecte per votació.

Per prendre les decisions per consens, les *reunions informals* són de vital importància ja que representen el procés necessari per tal que una gran diversitat de membres es posin d'acord. Algunes qüestions d'especial dificultat s'han de debatre en grups més petits. Últimament una pràctica adoptada és que el president d'un grup de negociació provi d'aconseguir la conformitat mitjançant la celebració de consultes en les diferents delegacions, en grups de dos o tres, o en grups de 20 o 30 representants de les delegacions més interessades. Malgrat tot, són moltes les veus que s'aixequen per protestar per la manca de transparència i democràcia interna. Són molt criticades les negociacions de l'anomenada "sala verda" (*green room*, el color de la sala de reunions del director general), un sistema de reunions informals entre 20 i 40 delegacions, iniciat durant la Ronda Uruguai, en les quals hi participen un nombre reduït de països. Aquests poden arribar a acords que més tard seran ratificats per *consens* per part de tots els països membres (molts dels quals mai no han estat convidats a les reunions).

Quan no és possible arribar al consens, l'Acord sobre l'OMC preveu la votació, que es guanya per majoria dels vots emesos i que es realitza sobre la base de "cada país un vot".

ESTRUCTURA I FUNCIONAMENT ▶

MÀXIMA AUTORITAT ▶

Conferència Ministerial ▶

Integrada pels ministres de Comerç dels països membres, és el màxim òrgan de presa de decisions de l'OMC i es reuneix com a mínim una vegada cada dos anys. Fins ara les trobades han estat: Singapur (1996); Ginebra (1998); Seattle (1999); Doha (2000) i Cancún (2003). La Conferència Ministerial pot adoptar decisions sobre tots els assumptes o àmbits que contempla qualsevol dels acords comercials multilaterals (en què intervenen més de dos països).

SEGON NIVELL ▶

Consell General ▶

Integrat per ambaixadors i caps de delegació dels estats membres destinats a Ginebra, porta a terme la tasca ordinària de l'organització en el temps transcorregut entre les conferències ministerials. Es reuneix periòdicament per realitzar les funcions de l'OMC i compta amb una Secretaria amb seu a Ginebra. Del Consell General depenen l'Òrgan de Solució de Diferències i l'Òrgan d'Examen de les Polítiques Comercials. De fet, els tres són un mateix.

Òrgan de Solució de Diferències (OSD) ▶

El Consell General es reuneix en qualitat d'aquest òrgan per supervisar el procediment de solució multilateral de diferències entre els membres. És l'únic òrgan entre els organismes multilaterals amb capacitat sancionadora. Quan un o diversos països membres detecten l'incompliment d'alguns dels acords de l'OMC, per part d'algun altre país o països membres, acudeixen a l'OSD per interposar una demanda. L'OSD consta d'uns Grups Especials de solució de diferències, formats per experts i establerts per emetre dictàmens sobre diferències sense resoldre, i d'un Òrgan d'Apel·lació. Les resolucions dels grups d'experts són vinculants i poden derivar en sancions comercials.

Òrgan d'Examen de les Polítiques Comercials ▶

El Consell General es reuneix en qualitat d'aquest òrgan per analitzar i supervisar l'adequació de les polítiques comercials de cada país membre a la normativa de l'OMC. Per aquest motiu, posa a l'abast dels països una àmplia gamma d'estudis i treballs que permeten ampliar la tasca d'orientació i informació.

TERCER NIVELL ▶

Constituit per tres consells especialitzats responsables del funcionament dels Acords de l'OMC que tracten una àmplia esfera del comerç. Estan integrats per tots els membres de l'OMC i cadascun d'aquests supervisa el funcionament dels respectius acords multilaterals relatius al comerç de mercaderies, de serveis i de la propietat intel·lectual. Actuen sota les directrius del Consell General i tenen òrgans subsidiaris.

Consell del Comerç de Mercaderies (CCM) ▶

Assumeix els acords del GATT sobre el comerç internacional de mercaderies i està format per onze comitès que s'ocupen de temes específics (agricultura, accés als mercats, subvencions, mesures anti-dumping, etc.). Consta també de l'Òrgan de Supervisió dels Tèxtils (en el qual no estan representats tots els països membres), dels Grups de Treball sobre les Empreses Comercials de l'Estat i d'Inspecció Prèvia a l'Exportació i del Comitè de l'Acord sobre Tecnologia de la Informació, els quals informen al CCM sobre la seva tasca.

Consell del Comerç de Serveis (CCS) ▶

S'encarrega de revisar el funcionament de l'Acord General sobre el Comerç de Serveis (AGCS, o GATS en les sigles en anglès). Els seus òrgans subsidiaris s'ocupen, entre d'altres, dels serveis financers, les reglamentacions nacionals i les normes de l'AGCS.

Consell dels Aspectes dels Drets de la Propietat Intel·lectual relacionats amb el Comerç ▶

S'encarrega de revisar l'aplicació de l'Acord sobre els Aspectes dels Drets de Propietat Intel·lectual relacionats amb el Comerç (ADPIC o TRIPS, en les sigles en anglès) i, en particular, del compliment per part dels membres de les obligacions que els corresponen. Ofereix als membres l'oportunitat de fer consultes sobre qüestions referents als aspectes dels drets de propietat intel·lectual relacionats amb el comerç.

Comitès i grups de treball especialitzats ▶

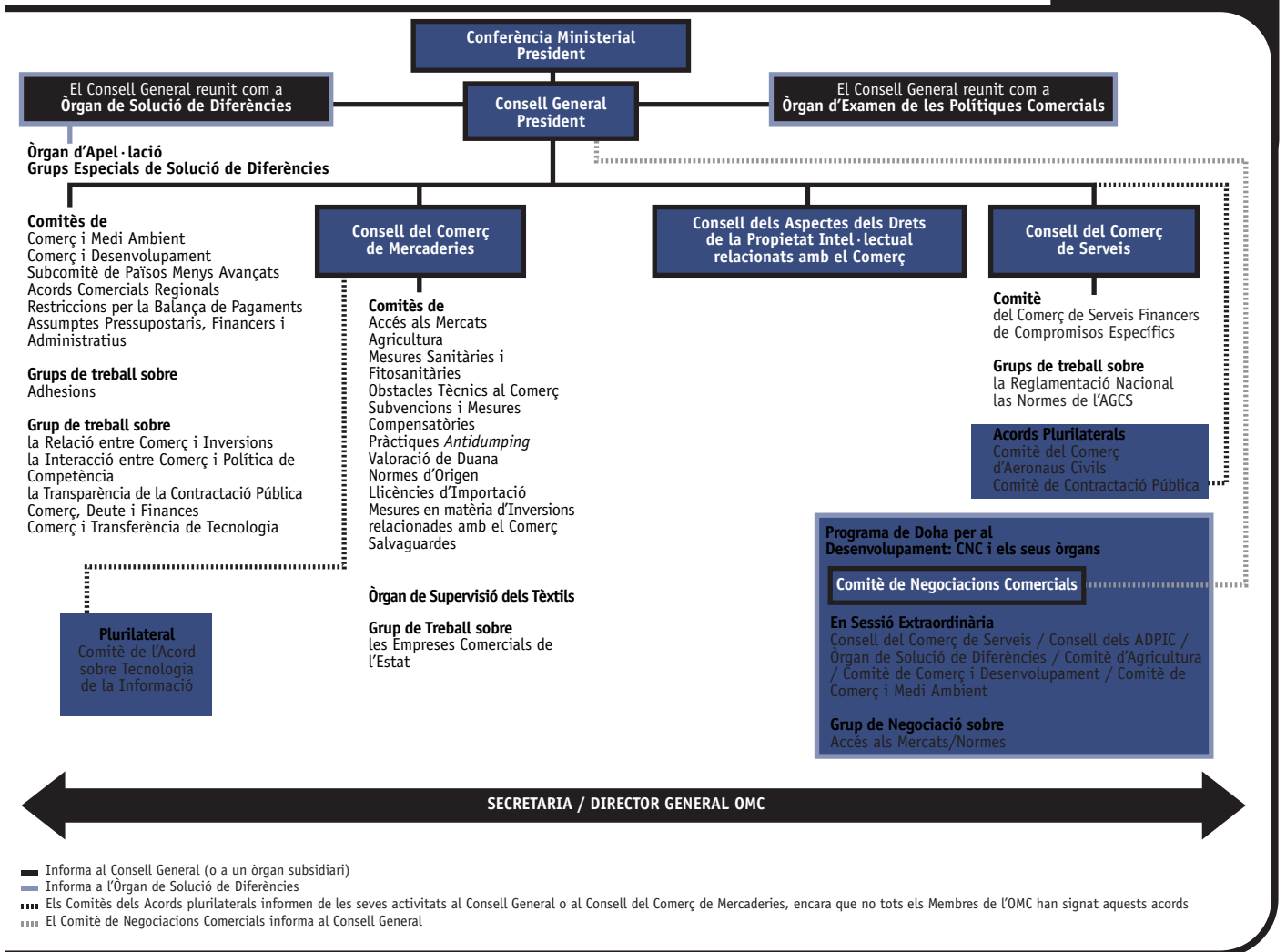
En aquest mateix nivell trobem sis òrgans més que han de passar comptes al Consell General, els quals tenen un àmbit de competència més petit. Estan integrats per tots els membres de l'OMC i abasten qüestions diferents: comerç i desenvolupament, medi ambient, acords comercials regionals, i qüestions administratives. A la Conferència Ministerial de Singapur (1996) es decideix crear nous grups de treball per examinar les qüestions de la inversió i política de competència, la transparència de la contractació pública i la facilitació del comerç.

Comitè del Comerç d'Aeronaus Civils i Comitè de Contractació Pública ▶

Són dos òrgans subsidiaris que s'ocupen dels acords plurilaterals i també han d'informar regularment al Consell General de les seves activitats. Aquests acords no estan signats per tots els membres de l'OMC.

Comitè de Negociacions Comercials (CNC) ▶

Establert en virtut de la Declaració de Doha (2001), funciona sota l'autoritat del Consell General i és responsable d'implantar i supervisar els òrgans subsidiaris de negociació, als quals s'encarreguen les converses sobre les diferents matèries de la Ronda de Doha.

LA SECRETARIA ►

Encapçalada pel Director General de l'OMC, compta amb una plantilla de 560 treballadors, el 81% dels quals procedeixen de països desenvolupats, principalment de França i del Regne Unit. Cada divisió o dependència de la Secretaria depèn directament del Director General o d'un dels quatre directors generals adjunts. Algunes de les seves competències són les següents:

- Assistència administrativa i tècnica als òrgans delegats de l'OMC (consells, comitès, grups de treball o grups de negociació) respecte a les negociacions i l'aplicació dels Acords.
- Assistència tècnica als països en desenvolupament, especialment als menys avançats.
- Elaboració per part dels seus economistes i estadístics d'anàlisis dels resultats del comerç i de les polítiques comercials.

- Assistència jurídica en la solució de diferències comercials referents a la interpretació de normes i precedents de l'OMC.
- Organització de les negociacions d'adhesió de nous membres i assessorament als governs que consideren la possibilitat d'adherir-s'hi.

Mentre algunes divisions estan encarregades de donar suport a determinats comitès, com per exemple la Divisió d'Agricultura, que ofereix assistència al Comitè d'Agricultura i al Comitè de Mesures Sanitàries i Fitosanitàries; altres donen un suport més general a les activitats de l'OMC (cooperació tècnica, anàlisis econòmiques, informació, etc.). La Secretaria no té assignada cap funció de presa de decisions.

Fonts ►

<http://www.wto.org>

CONGDE "El Comercio, ¿una herramienta para la reducción de la pobreza? Informe de la CONGDE, (abril de 2002).

Observatori del Deute en la Globalització

Boletín económico de ICE; El País; La Vanguardia; EFE